Έκταση: **53** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **71** χλμ. Κάτοικοι: **8.060 (2011: 8.130)**

Ένας θαλάσσιος διάδρομος πλάτους δύο χλμ. χωρίζει την Κάλυμνο από τη Λέρο, νοτιότερο νησί στη συστάδα των βόρειων Δωδεκανήσων. Πεδινό νησί (350 μ. η κορφή Κλειδί), απέχει από τον Πειραιά 171 μίλια. Συνδέεται αεροπορικά με την Αθήνα και ακτοπλοϊκά με τον Πειραιά καθώς και με τα λοιπά γύρω νησιά. Το καλοκαίρι, η Λέρος συνδέεται και με τις Κω, Ρόδο και Θεσσαλονίκη.

Με τον **Πλάτανο**, πρωτεύουσα του νησιού, έχουν ενωθεί οι οικισμοί Αγία Μαρίνα και Παντέλι, κάτω από το κάστρο (και μουσείο) που δεσπόζει στον λόφο ψηλά. Μουσείο υπάρχει και στην Αγία Μαρίνα. Λιμάνι του νησιού είναι το **Λακκί** (Πόρτο Λάγκο των Ιταλών που δημιούργησαν εκεί μια «ευρωπαϊκή» πόλη). Με τα σημαντικά οχυρωματικά έργα των Ιταλών (από το 1923) στο λιμάνι, το Λακκί έφτασε κάποια στιγμή να θεωρείται από τους καλύτερους ναύσταθμους της Μεσογείου.

Η **Άλιδνα** με τις ελκυστικές ακρογιαλιές, την τουριστική της ανάπτυξη και το πολύ ενδιαφέρον μουσείο, ο **Ξηρόκαμπος** στον μυχό του πιο νότιου κολπίσκου και το **Παρθένι**
στον μυχό του βορειότερου είναι οι λοιποί οικισμοί του Λέρου, που διαθέτει αρκετές όμορφες παραλίες και επιφυλάσσει στον επισκέπτη ήρεμη διαμονή. Στην πρωτεύουσα και στους οικισμούς υπάρχουν ξενοδοχεία, διαμερίσματα με ξενοδοχειακές παροχές και ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Τηλέφωνα: Λιμεναρχείο: 224.70.22.334. Αστυνομία: 224.70.22.222. Νοσοκομείο: 224.70.23.251. Ολυμπιακή: 224.70.22.844. Αεροδρόμιο: 224.70.22.777. Ταξί: 224.70.23.070, 224.70.23.340. Δημοτικό γραφείο τουρισμού: 224.70.25.880.

Η **ιστορία** της Λέρου

Πορεία μέσα στον χρόνο:

Νησί της θεάς του κυνηγιού, Άρτεμης, η Λέρος κατοικήθηκε από τα πανάρχαια χρόνια. Στο Παρθένι βρέθηκαν λείψανα Νεολιθικού οικισμού. Λύκιοι και Ετεοκρήτες την κατοίκησαν την εποχή της θαλασσοκρατορίας του Μίνωα. Αργότερα κατέφθασαν Δωριείς που εκδιώχτηκαν από Ίωνες, οι οποίοι επικράτησαν στο νησί.

Η ιστορική διαδρομή των κατοίκων της Λέρου στην αρχαιότητα συνδέθηκε με αυτών της Καλύμνου καθώς και τα δύο νησιά ανήκαν στο σύμπλεγμα που ονομαζόταν «Καλύδναι νήσοι». Και των δυο νησιών οι κάτοικοι ακολούθησαν τους Κώους στην Τροία. Στα 494 π.Χ., Πέρσες κυρίευσαν το νησί. Όπως και τα λοιπά νησιά του δωδεκανησιακού συμπλέγματος, εντάχθηκε στις Α' και Β' Αθηναϊκή συμμαχία. Οι Πέρσες επανήλθαν για να εκδιωχθούν οριστικά, στα χρόνια της εκστρατείας του Μ. Αλεξάνδρου στην Ασία. Νομίσματα και επιτύμβιες στήλες με ονόματα Μακεδόνων φανερώνουν μιαν αδιάλειπτη ιστορική πορεία από τα κλασικά στα ελληνιστικά χρόνια. Φρούριο που η ανέγερσή του ανάγεται στους ρωμαϊκούς χρόνους είναι το Μπρούζι, που βρίσκεται στη νότια είσοδο του κόλπου της Αγίας Μαρίνας.

Στα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας η Λέρος ακολούθησε την τύχη των άλλων Δωδεκανήσων. Για την τοπική ιστορία, σημαντικό γεγονός αποτέλεσε η απόφαση του αυτοκράτορα Αλέξιου Α' Κομνηνού (ΙΑ' αιώνας) να παραχωρήσει μεγάλο τμήμα του νησιού στον κατά κόσμο Ιωάννη Λατρινό, τον μετέπειτα όσιο Χριστόδουλο Πάτμου. Εκείνο τον καιρό, η Λέρος ανήκε στην κτηματική περιουσία της Άννας Δούκαινας. Χάρισε το νησί στο μοναστήρι της Πάτμου ως πηγή πόρων.

Φτάνοντας από την Πάτμο στη Λέρο, ο Χριστόδουλος έχτισε στο Παρθένι τη μικρή εκκλησία και το μετόχι του Αγίου Γεωργίου με υλικά από τον αρχαίο ναό της Άρτεμης. Όμως οι κάτοικοι ήταν αντίθετοι με την κυρωμένη με αυτοκρατορικό χρυσόβουλο απόφαση της Δούκαινας και, το 1087, ξεσηκώθηκαν. Δεν τους πέρασε.

Το 1309 οι Ιωαννίτες Ιππότες κατέλαβαν και τη Λέρο. Το νησί δέχτηκε αλλεπάλληλες πειρατικές επιδρομές, κυρίως το 1455 και το 1456. Συχνές ήταν και οι «επισκέψεις» του τουρκικού στόλου. Το 1505 και το 1508 επιτέθηκε στη Λέρο ο Κεμάλ Ρέις. Τη δεύτερη φορά διέθετε δύναμη 4.000 ανδρών για την πολιορκία. Χρησιμοποίησε στην έφοδο 26 σκάλες,

τέσσερα κανόνια και τέσσερις μπομπάρδες. Η πολιορκία κράτησε τέσσερις μέρες, αλλά απέτυχε.

Χρειάστηκε να περάσουν 15 χρόνια και να πέσει η Ρόδος στα χέρια του σουλτάνου Σουλεϊμάν, για να κατακτηθεί, τον Ιανουάριο του 1523, και η Λέρος. Ακολούθησε την τύχη των λοιπών από τα Δωδεκάνησα κι ενώθηκε με την Ελλάδα μόλις το 1948 (βλ. ιστορία του νομού).

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 20.10.2009)